

Učiteljski tovariš

Stanovsko političko glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/I. Kokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak tetrtek. Naročnina letno 60 Din za inozemstvo 80 Din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list s članarino. Oglašni po ceniku in dogovoru, davok posebe. Pošt. šek. rač. 11.197. Telefon 3112

Predstavnikom oblastev, gg. senatorjem, gg. narodnim poslancem in predstavnikom političnih organizacij!

Glavni odbor Jugoslovenskega učiteljskega združenja v Beogradu je izdal sledečo poslanico:

Interes jugoslovenskega šolstva in interes učiteljskega stanu sta jasno pokazala nujnost obravnave dveh važnih vprašanj, ki jih bo treba čim prej rešiti. Glavni odbor Jugoslovenskega učiteljskega združenja v Beogradu je posvetil posebno pažnjo rešitvi teh vprašanj. Po vsestranskem razmotrivanju in proučitvi je glavni odbor sklenil dostaviti oba priložena projekta, ki obravnavata ti vprašanja, vsem mero-dajnim faktorjem s prošnjo, da s svojo avtoriteto in podporo pripomorejo, da se vnesejo predvidene dopolnitve v zakon o narodnih šolah, ki bi ga bilo treba nujno izpremeniti.

Prvo vprašanje, ki je velike važnosti za pouk in izvenšolsko delo učiteljstva, je vprašanje učiteljeve stalnosti na službenem mestu.

Po predpisih prejšnjega zakona o nar. šolah so imeli stalnost na službenem mestu oni učitelji, ki so bili nameščeni po razpisu. Potrebe šole jasno dokazujejo, da je stalnost na službenem mestu bila neprecenljive koristi za napredek pouka in izvenšolskega dela za narodno izobraževanje. Učitelj, ki si je svoje službeno mesto sam izbral, je v njem izkoristil do skrajnosti vse svoje moči in je bil srečen ter se je radoval nad uspehi svojega šolskega in izvenšolskega dela, ker je po daljšem prostovoljnem službovanju v istem kraju tudi sam videl rezultate svojega dela. To osebno zadovoljstvo z uspehi in pozitivnimi rezultati osebnega dela in borbe z neprijetnostmi so utrdile učiteljevo voljo. Prostovoljno bivanje v kraju je ustvarilo v učitelju razpoloženje, da se je lahko vsega predal svojemu kulturnemu poslanstvu. Nagrada za delo in odgovornost v šoli, še posebej pa izven nje, je bila zavest, da država priznava njegove napore, ker ga je z zakonitimi predpisi o stalnosti na službenem mestu obvarovala pred raznimi nezaželenimi vplivi pri nameščanju.

Sedanji zakonski predpisi se večkrat zlorablajo od strani nepoklicnih in neodgovornih oseb, ki zahtevajo premestitev učitelja, a se pri tem niti najmanj ne ozirajo na interese države in šole. S temi vplivi se ne ustvarjajo težkoče samo ministrstvu prosvete, marveč se povzročajo tudi materialna škoda državi — da niti ne poudarjamo moralnega ponižanja učiteljev, kulturnih borcev, ki se zavedajo, da njihovih premeščanj v mnogih primerih ne zahtevajo interesi države, šole in pouka; — pri tem pa nočemo niti podčrtavati materialne škode, ki se povzročajo učiteljstvu s selitvijo.

Jugoslovensko učiteljsko združenje misli, da so izpremembe in dopolnitve Zakona o narodnih šolah v tej smeri nujne in neodložljive. Z njimi je treba rešiti vprašanje stalnosti učiteljstva samo tako, kakor zahtevajo interesi države, šole, učiteljstva in pouka. Iz prvega projekta, ki si ga dovoljujemo dostaviti, je razvidno, kako si učiteljstvo zamišlja te izpremembe.

Drugo vprašanje je izprememba in dopolnitev disciplinskih odredb, ki so sedaj veljavne za postopek pri preiskavah učiteljskih prestopkov in izrekanje disc. kazni.

Predpisi §§ 185, 204, 211, 212, 222 in 223 Uradniškega zakona v zvezi s specialnimi zakoni se uporabljajo za vse ostale uradnike. Učitelji, državni uradniki, so izvzeti od teh predpisov vsled določb Zakona o nar. šolah. Med tem se množijo mnoge neosnovane ustmene, pismene in pa tudi anonimne obtožbe proti učiteljstvu. Radi tega, ker je učiteljski poklic zelo važen, je nujno potrebno dvigniti učiteljevo avtoriteto. Ne izključujemo možnosti učiteljeve krivde, poudarjamo le potrebo po izpremembi in dopolnitvi disciplinskih predpisov.

Dokler je bila v veljavi uredba o učiteljskih disciplinskih sodiščih z dne 15. aprila 1927., objavljena v »Službenih novinah« št. 90. z dne 23. aprila 1927., in uredba o učiteljskih disciplinskih sodiščih z dne 3. oktobra 1927., objavljena v »Službenih novinah« z dne 15. oktobra 1927. št. 234, je bil postopek pri preiskavi in presojanju učiteljskih prestopkov deloma določen.

Šolski interesi in interesi učiteljskega stanu zahtevajo, da se potom izprememb in dopolnitev Zak. o nar. šolah vnesejo precizne odredbe o disciplinskem postopanju pri prestopkih učiteljstva. Iz drugega predloženega projekta je razvidno, kako si učiteljstvo zamišlja te izpremembe.

Dostavljajoč priložene projekte glavnega odbora Jugoslovenskega učiteljskega združenja, prosimo, da posvetite omenjenim vprašanjem svojo pažnjo in pripomorete k zakonitvi teh projektov. Prepričani o velikem prizadevanju za dobrobit naše narodne prosvete, se jugoslovenski učitelji nadejajo, da bodo našli popolno podporo. Jugoslovensko učiteljstvo je prepričano, da se boste zavzeli za njegove želje in stremljenja, da bi tako skupno ustvarili boljšo bodočnost jugoslovenski šoli in jugoslovenskemu narodu.

Za aktivno delo pri uzakonjenju teh predlogov jugoslovenskega učiteljstva izrekamo v imenu 25.000 učiteljev(ic) narodnih šol že vnaprej svojo najpristranejšo zahvalo in pričakujemo, da boste ostali tudi v bodoče iskren prijatelj Jugoslovenskega učiteljskega združenja.

Glavni odbor Jugoslovenskega učiteljskega združenja

Blagoje P. Radojević,
tajnik.

Damijan Rašić,
predsednik.

Julka Patrijarh, Živojin Savić,
podpredsednika.

Člani:

Đuro Logomerac, predsednik sekcije za savsko banovino, Đorđe Mirkov, predsednik sekcije za dunavsko banovino, Ivan Dimnik, predsednik sekcije za dravsko banovino, Risto Šušljic, predsednik sekcije za drin. banovino, Svetolik Janković, predsednik sekcije za moravsko banovino, Andrija Vukić, predsednik sekcije za zetsko banovino, Isaije Mitrović, predsednik sekcije za vrbasko banovino, Peter Grego, predsednik sekcije za primorsko banovino, Svetolik Avramović, predsednik za mesto Beograd, Vujica Pečković, Petrija Simićka, Đisenija Lukička, Radiša Stefanović, Svetozar Popović, Milić Majstorović in Tihomir Jevtić — člani Izvršnega odbora; Jovo Milojević in Josip Pezelj, člani iz savske banovine; Branko Jagerović, Vukosava Spahovska in Nikola Marković, člani iz dunavske banovine; Anton Hren, Josip Kobal in Dušan Šestan, člani iz dravske banovine; Aleksander Avramović član iz drinske banovine; Mihajlo Milić, član iz moravske banovine; Špiro Vučković, član iz zetske banovine; Peter Bogunović, član iz vrbaske banovine.

O p o m b a: Priložene projekte je priobčila Narodna Prosveta v št. 71. z dne 11. junija 1933. in jih je v imenu vsega učiteljstva izročilo vodstvo JUU predstavnikom oblasti, gg. senatorjem, gg. narodnim poslancem in zastopnikom centralnih političnih organizacij. Učiteljstvo se mora zavedati, da je borba za uveljavljenje notranjih načel načelna borba vsega članstva ter je dolžan vsak učitelj, član JUU, zagovarjati in zahtevati od svojih gg. poslancev ter sreskih in krajevnih odborov političnih strank, da se izrečejo za izvedbo predlogov Jugoslovenskega učiteljskega združenja. Apeliramo posebno na stanovske tovariše, člane JUU, ki so v krajevnih in sreskih odborih političnih organizacij, ter od članov teh organizacij, da zahtevajo obravnavo omenjenih predlogov in sklep za uzakonitev istih v vseh krajevnih in sreskih odborih, osobito ker so nekatere stranke že same uvidele potrebo pravične ureditve teh vprašanj, in so vnesele stalnost učiteljstva v svoj program.

Zborovanje učiteljev — gospodarskih delavcev

V zadnji številki našega lista smo že na kratko poročali o zborovanju učiteljev gospodarskih in zadrudnih delavcev, ki se je vršilo 27. junija t. l. v prostorih naše sekcije JUU. Danes poročamo o poteku zborovanja nekoliko obširneje, da podčrtamo veliko važnost, ki jo je imelo in ki jo ima vsako slično zborovanje za naš stan, narod in državo.

Zborovanje je imelo namen izvesti organizacijo učiteljev gospodarskih in zadrudnih delavcev v okvirju »Gospodarskega sveta«, ki se je predlanskim osnoval pri naši sekciji JUU. Letos spomladi je zadrudniško-gospodarski odsek, ki je le majhen člen »Gospodarskega sveta«, razposlal na vse učitelje zadrugarje in ostale gospodarske delavce, katerih naslove je mogel dobiti, okrožnico z opozorilom na snujočo se organizacijo učiteljev - gospodarskih delavcev in priložil »Prijavnico« za vpis točnih podatkov o gospodarskem delu. »Prijavnica« je namenjena za evidenčno kartoteko pri sekciji. Evidenco učiteljev - gospodarskih delavcev si izdeluje sekcija JUU. Ta evidenca je nujno potrebna, saj je učiteljstvo eden najbolj poklicanih stanov, vršiti gospodarsko vzgojo med narodom, narod gospodarsko organizirati in mu nuditi v gospodarsko - kulturnem in socialnem delu vso pomoč. Omenjene »Prijavnice« bo zadrudniško - gospodarski odsek razposlal še vsem absolventom tečajev za kmetsko in gospodinjstvo nadaljevalne šole, članom raznih gospodarskih društev (Sadjarsko in vrtinarsko, Čebelarsko, Kmetijska družba itd.) in raznim drugim, ki se gospodarsko udeležujejo. Opozarjamo tudi s tega mesta na to dejstvo in prosimo one, ki so prejeli in ki bodo še prejeli »Prijavnice«, da jih izpolnijo in nemudoma vrnejo sekciji.

Na zborovanju učiteljev - gospodarskih delavcev 27. junija se je zbrala skupina najvnetejših gospodarskih organizatorjev. Predsednik sekcije JUU tov. Ivan Dimnik je s kratkim nagovorom, v katerem je poudaril važnost zborovanja in sploh važnost učiteljevega udeleževanja na gospodarskem polju, otvoril sestanek in podal besedo prvemu referentu tov. Andreju Skulju, ki je govoril o »Potrebi in namenu organizacije učiteljev - gospodarskih delavcev«. V svojem globoko zasnovanem govoru je opozoril na dejstvo, ki je gotovo med vsemi stanovi edinstveno, da namreč učiteljstvo ne dela med narodom le toliko, kolikor mora, temveč toliko, kolikor le more in dostikrat celo več, kakor prenesajo njegove moči. Kljub temu pa se ne moremo veseliti večjih uspehov in še manj priznanja. Učiteljsko delo se je do sedaj pač razprševalo na poedine pravce prosvetnega dela, pri katerem pa navadno ni zavzemalo vodilnega iniciativnega mesta, temveč se je gibalo okoli podrejenih funkcij, ki pa so seveda zahtevale tem več truda in napora. Kratko rečeno: učiteljstvo je delalo, priznanje in zaslugе so pa želi drugi, čisto nasprotniki učiteljstva. Prosvetno delo pa je bilo vse premalo zasidrano v narodu. Ni išlo iz narodove potrebe, bilo je narodu pogostokrat vsiljeno. Poleg tega se je to delo gibalo v partizanskih vodah in se izvajalo iz strankarskih interesov. Razumljivo je, da tako učiteljsko delo ni moglo prinesiti zaželenega uspeha in da učiteljstvo ni moglo najti tal med narodom. Ko smo našo stanovsko organizacijo postavili na temelje stanovske zavesti in edinstva, smo šele spoznali pomanjkljivosti dotedanjega dela in smo šele takrat videli, kako smo osamljeni in kako je bila ničeva tolikokrat z ene ali druge strani poudarjena naklonjenost. To nam je v glavnem odprlo oči in nas napotilo na novo, sicer težavno, pa uspešno pot, zašidrani se v narodu z občekoristnim gospodarskim delom. Z njim hočemo ustvariti trdne temelje, na katerih bomo zgradili močno, nerazrušljivo stavbo narodne kulture; kajti le gospodarskih skrbi rešen narod bo dovteten za višja stremljenja.

Posameznim akcijam na gospodarskem polju, ki jih je podvzela naša sekcija JUU, je treba dati določen pravec. Potrebno je, da si začrtamo trdno pot, da si ustvarimo jasen sistem, v katerega moramo uvrstiti vsa naša stremljenja. Že več let se vrše zadrudno-gospodarski tečaj za učiteljstvo, že več let se izobrazuje učiteljstvo na posebnih tečajih za kmetsko in gospodinjstvo nadaljevalno šolstvo, že dalje časa se pojavlja stremljenje po

zblizanju učiteljstva s kmetijskimi strokovnjaki in po obrnitvi obeh delov v skupno delovno zajednico za izboljšanje kmetskih prilik, za dvig našega kmeta in za asanacijo naše vasi. Vse to se je vršilo dosedaj ločeno drug od drugega. Vse to delo je slonelo več ali manj na posameznikih in je bilo odvisno od večje ali manjše pripravljenosti in sprejemljivosti krajevnih činiteljev. Če pa hočemo doseči resnične uspehe in ustvariti res nekaj velikega in trajnega, nam je treba skupnosti, nam je treba enotnega programa. Čeprav se nahaja med nami učitelji že lepo število delavcev na gospodarskem polju, je vseeno treba tem delavcem neke skupnosti, homogenosti, katero bomo dosegli s skupnim vodstvom, ki bo dajalo dobre nasvete in zdravo pobudo.

Naloga in namen organizacije učiteljev - gospodarskih delavcev bo širiti ta krog, da bodo prej ali slej vsi naši člani tudi vredni sodelavci na gospodarskem in s tem tudi na kulturnem napredku našega naroda. Predvsem pa moramo delati na to, da se kot stan sami dobro gospodarsko podpremo. Sicer je že lepo število naših stanovskih gospodarskih ustanov, vendar pa je število učiteljev (ic), ki se v njih udeležujejo, še vse premajhno. Naša naloga mora biti pritegniti vse učiteljstvo v krog stanovskih zadrud: Le močna gospodarska zavednost in s tem gospodarska okrepitev učiteljskega stanu bo za naš narod oni verjetnosti činitelj, ki bo povzročil, da bo naše gospodarsko delo med narodom imelo zaželeni uspeh. Ako bomo izvedli to najbližjo nalogo, potem se bomo lahko s prostimi rokami lotili druge, še težje naloge: povzdige in okrepitev kmetskega gospodarstva. Velika in lepa je ta naloga, izvedljiva pa je le, če trdno vztrajamo pri njej in prepričamo o njeni elementarni koristnosti vse naše članstvo.

Tov. A. Skulj je končal svoj referat s sledečimi predlogi:

1. Pri sekciji naj se ustanovi odsek gospodarskih delavcev, ki naj prevzame vodstvo in organizacijo vsega gospodarskega udeleževanja učiteljstva v banovini.

2. Na osnovi dosedanjih izkušenj in smernic, ki se bodo izkristalizirale na prihodnjem tečaju, je sestaviti okvirni program in določiti metodo dela.

3. Odsek naj skrbi za izobraževanje učiteljev s prirejanjem tečajev za to delo, posebno pa bo njegova naloga, da se izobrazba na učiteljskih v tem oziru izpopolni, odnosno zasnuje.

4. Sreska učiteljska društva naj osnujejo enake odseke, ki bodo v stalnem stiku z odsekom pri sekciji. Ti odseki bodo skrbeli za organizacijo in vodstvo vsega gospodarskega udeleževanja učiteljstva v srezih.

5. Po možnosti in s pomočjo odseka pri sekciji bodo prirejali izobraževalne tečaje v svojem delokrogu.

6. Odseki morajo poleg danih nalog prevzeti tudi skrb za okrepitev organizacijskih gospodarskih ustanov s tem, da bodo članstvo v tem smislu vzgajali in organizirali skupno udeleževanje v prid organizacijskih ustanov.

Slediti bi morala debata o referatu tov. Skulja ter o njegovih predlogih. Na predlog tov. Hreščaka pa se počaka z debato do konca njegovega referata, ki se v marsičem dotika misli, iznešenih v Skuljevem predavanju.

Tov. Alojzij Hreščak je referiral o »Koncentraciji javnega dela na gospodarskem polju in o metodi gospodarskega dela«. Zadrudništvo je le del splošnega gibanja za ozdravljenje in okrepitev kmetskega gospodarstva. Treba je določiti stališče, mesto, ki ga naj zavzema zadrudništvo pri splošnem izvenšolskem gospodarskem delu učiteljstva. Da to lažje storimo, si nekoliko približje ogledimo to izvenšolsko delo ter njegove uspehe.

Današnja kriza, ki je zajela prav vse stanovne in tudi kmetsko prebivalstvo, je splošna in se kaže na vseh področjih zasebnega in javnega življenja. Vendar pa korenini v neurejenih gospodarskih razmerah. Individualistični gospodarski red je privedel človeštvo na rob prepada. Zato nima smisla započeti pomoč z individualističnimi akcijami in metodami. Splošno zlo je treba zdraviti z akcijami množic, ki morajo biti seveda tako vzgojene, da predstavljajo vsak posameznik med njimi celega moža. Le cela množica so-

cialno vzgojenih in aktivnih posameznikov bo lahko uspešno posegla v današnji gospodarski kaos. Tako množico pa se more vzgijati le z večletnim vztrajnim in sistematičnim delom in to vzgojo more vršiti le učiteljstvo na podlagi lastnih izkušenj in v pogledu v težke razmere kmetijske prebivalstva. To pa moramo v prvi vrsti doseči. Ako pogledamo, zakaj se učiteljstvo v pretežni večini udeležuje le na prosvetnem polju, spoznamo, da zato, ker je pač za tako delo edino usposobljeno. Kriva je nezadostna priprava za gospodarsko delo, ki ima svoj izvor že v šolah. Vse dosedanje delo izven šole je bilo preveč individualistično. Vsakdo je delal na tistem polju, za katerega je čutil največ veselja in največ sposobnosti. Izvenšolsko delo je bila torej posledica potrebe posameznega delavca, ni se pa oziralo na dejanske potrebe službenega kraja. Posledica je bila seveda nezanimanje tistega, kateremu je bilo delo namenjeno, torej prebivalstva, in s tem neizogiben neuspeh. Krivo temu ni bilo ljudstvo in razmere v kraju, kriv je bil edino napačni način učiteljevega izvenšolskega dela. Iz statistike vidimo, da je izvenšolskega učiteljskega dela na gospodarskem polju, ki je kmetijskim potrebam najbližji, komaj ena desetina vsega izvenšolskega dela. Ostalih devet desetov se je gibalo na prosvetnem polju. To delo je bilo zvezano z neizmernimi težavami in je rodilo mnogo neuspehov, ki so vsi ubijali v učiteljstvu energijo in veselje do dela. Vsled tega je bilo tako delo tudi popolnoma nesistematično. Sistem dela bi moral izhajati iz najnujnejših potreb, dobiti bi se moral osredniti problem dela, nanj pa nanizati vse vzporedno delo. Širja gospodarska in socialna vzgoja ni mogoča, če se prebivalstvo enega kroga organizira v nebroj društev, ki zasledujejo ločeno svoje cilje. Le iz koncentriranega dela vstaja pravo spoznanje velikanske važnosti izobrazbe na vseh življenjskih področjih. Treba je nekakšnega osrednjega društva za vse vaščane in za vse delo. V tem društvu

se najprej določijo najvažnejše potrebe kraja za tisto pridobitno panogo, ki služi kot podlaga življenjske existencije prebivalstva. Ta panoga naj se predvsem goji in v smeri te panoge naj se vrši vse glavno delo. Same od sebe se bodo razvile še ostale stranske panoge in se razvijale v pravem razmerju z glavno. Organizirano mora biti to delo tako, da je porazdeljeno na domačine, učiteljstvo pa naj pomaga, kjer je potreba. Izobraževalno delo na deželi torej ne sme biti samo sebi namen, temveč mora biti v tesni zvezi z gospodarskim.

Take so približno smernice, ki si jih je osvojil odsek za izvenšolsko delo pri naši sekciji JUU in v ta okvir je treba spraviti tudi združno - gospodarsko udeleževanje učiteljstva.

S tem je tov. Hreščak končal svoja izvajanja in sledila je debata. Ta je predvsem osvetljevala iznešana fakta in ilustrirala dosedanje delo ter sedanje razmere na deželi. Debata, v katero so posegli tovariši Humar, Jurančič, Dolgan, Hude, Serbec, Serajnik, Kržišnik, Kumelj, Lovše, Mercina, Skulj, Dimnik in drugi, je bila izredno živahna in je pričala o skrajni potrebi započete delo na gospodarskem polju. Ker je določeni čas potekel, se je moralo zborovanje prekiniti. Nadaljevalo se bo ob priliki idejnega dela združno-gospodarskega tečaja, ki se bo vršil od 24. do 26. julija t. l. v glavni dvorani Trgovskega doma v Ljubljani. Takrat bo referiral tov. M. Zor o »Šolskih zadrugah in drugih učencev na šolah« ter o »Pravilniku organizacije učiteljev - gospodarskih delavcev«. Izvršilo se bo nominiranje zastopnikov v centralnem odboru in po sreskih društvih. Potem pa bo tov. R. Grum poročal še o »Zadružniških in gospodarskih počitniških tečajih za učiteljstvo«. S tem bo 27. junija započeto zborovanje zaključeno ter ustanovljen gospodarski center učiteljstva, iz katerega bodo izhajale v bodoče smernice za gospodarsko delo med narodom.

Četrta

zadružno-gospodarski tečaj za učiteljstvo

Dne 3. t. m. je bil otvorjen četrti združno-gospodarski tečaj za učiteljstvo dravske banovine. Trajal bo do 26. t. m. Privedila ga je kraljevska banska uprava na inicijativo našega združenja, ki je tečaj tudi organiziralo. V tečaj je bilo sprejetih 30 slušateljev iz raznih srezov. Prostore za tečaj je dala na razpolago gremijalna šola v Trgovskem domu.

Tečaj je otvoril ob 8. uri tov. Ivan Dimnik, predsednik sekcije JUU za dravsko banovino. V svojem govoru je poudaril veliko važnost, ki jo imajo gospodarski tečaji ravno za učiteljstvo, katero je kakor nalašč pripravilo za vodstvo naroda k boljši bodočnosti. Sekcija JUU je započela široko zasnovano akcijo za gospodarsko vzgojo naroda in zato pospešuje take tečaje v raznih smereh. Prvi začetek tega dela je bila organizacija kmetijsko in gospodarsko nadaljevalnega šolstva. Lepo je danes število učiteljev (-ic), ki se uspešno udeležujejo na tem polju. Skoro istočasno s tem šolstvom je sekcija pričela z združniško vzgojo učiteljstva, ki naj aktivno posega v delo številnih naših zadrug ter s tem pospeši njih razvoj in napredek.

Tretja smer dela se giblje v pospeševanju kmetijstva samega. Sekcija JUU je letos pričela s široko akcijo sodelovanja učiteljstva s sreskimi kmetijskimi referenti. Plod tega dela se je že pokazal v mnogih referatih sreskih kmetijskih referentov na učiteljskih zborovanjih in pri iskanju medsebojnih stikov.

Četrta korak v osnovno gospodarsko smer je storila sekcija z ustanovitvijo Gospodarskega sveta, kateremu je podrejena tudi organizacija učiteljev gospodarskih delavcev, ki ima pri sekciji tudi svoje tajništvo.

Končno smemo smatrati kot jako važen korak tudi spoznanje našega odseka za izvenšolsko delo učiteljstva, da je delo na gospodarskem polju osnovne važnosti in podlaga vse narodove kulture. Ta odsek hoče spraviti vse izvenšolsko delo učiteljstva v to smer, da postane gospodarsko delo osrednja panoga dela, na katero se mora nasloniti vse ostalo socialno in kulturno nacionalno delo. Tovariš Dimnik je podčrtal izrazito nacionalni značaj naše stanovske organizacije JUU, ki se zrcali ravno v tem našem delu v najkonstruktivnejši obliki. Zato se ne sme smatrati združniški tečaj kot izolirano akcijo, temveč kot bistveni del celotnega sistema.

Četrta združno-gospodarski tečaj pa ima še nekaj novega, nekaj, kar ga jasno označuje kot del celotne akcije t. j. njegov idejni del. Medtem, ko se vrši tehniško-strokovni del od 3. do 22. t. m., se vrši idejni del od 24. do 26. t. m. Dostop k temu delu tečaja imajo poleg tečajnikov, za katere je obvezno, tudi vsi učitelji (-ice), člani JUU iz dravske banovine, ki se za izvenšolsko delo zanimajo. Otvoritev idejnega dela se izvrši 24. julija t. l. ob 8. uri dopoldne v veliki dvorani Trgovskega doma. Ob otvoritvi bo gospod podban dr. O. Pirkmajer govoril o državljanski vzgoji, katero bo potem s pedagoškega stališča obravnava gosp. obl. nadzornik M. Senkovič. S tema predavanjima namerava sekcija JUU začeti s široko akcijo v smeri državljanske vzgoje, ki se mora najintenzivneje vršiti v šoli, pa tudi v vseh društvih, v katerih učiteljstvo deluje.

Predsednik tov. Dimnik je ob otvoritvi tečaja izrekel zahvalo kraljevski bankski upra-

vi, posebno gospodu banu dr. Marušiču in gospodu podbanu dr. Pirkmajerju, ki vsestransko podpirata učiteljstvo v izvrševanju gospodarskih stremeljenj, dalje pa še g. ravnatelju »Akademskega kolegija« prof. Fr. Jeranu, ki je prav ljubeznivo preskrbel udeležencem tečaja stanovanje in upravi Trgovskega doma za prepustitev prostorov za tečaj.

Kraljevska banska uprava je poverila vodstvo tečaja tov. Radu Grumu, sreskemu šolskemu nadzorniku v Ljubljani. V prvem strokovnem delu tečaja bodo združni in gospodarski strokovnjaki obdelovali vprašanja o združništvu v občeh, združnega prava, stroja in delovanja raznih vrst zadrug, združnega knjigovodstva in prometa. V idejnem delu pa se bo predavalo o poleg zgoraj omenjeni državljanski vzgoji še o združnem gospodarstvu v okvirju izvenšolskega dela učiteljstva, dalje o šolskih zadrugah in o drugih učencev, o potrebi ožjega medseboj-

nega stika in organizacije učiteljev gospodarskih delavcev ter o vprašanju narodne šole v službi splošne vaške gospodarske kulture.

Po otvoritvenem nagovoru predsednika sekcije JUU za dravsko banovino tov. Dimnika, je prevzel takoj vodstvo tečaja tovariš nadzornik Rado Grum. Na zanimiv način je očrtal važnost združništva za narod in za poedinca ter poudaril nacionalno važnost gospodarskega dela. Nato se je lotil praktične izvedbe tečaja, uredil prehrano in stanovanje udeležencev, pojasnil urnik ter imenoval posamezne predavatelje. Tečaj se bo vršil vsako dopoldne po pet ur, popoldan pa bo prost za razne ekskurzije.

Udeležencem tečaja, ki se niso strašili žrtvovati del svojega težko zasluženega počitka v korist narodu, želimo čim več uspeha na tečaju in pri poznejšem delu med narodom.

M. Z.

Marjan Tratar (Trebnje):

Še o šolskem časopisu

Ne proti »Našemu rodu«, toda za šolski časopis!

Dobro se še spominjam naše akcije, ki smo jo započeli pred štirimi leti v ljutomerskem učiteljskem društvu za nov mladinski list. V svojem referatu, ki sem ga imel takrat na učiteljskem zborovanju pod naslovom: »O našem mladinskem tisku«, sem takrat že poudaril žalostno dejstvo, da številni naši mladinski listi niso za mladino. Ali so pisani literarno previsoko — ali pa preveč šolsko, ko se vsaka pravljica, pesem ali povest končuje z znanim moralnim repkom: Bodi dober, ubogljiv, usmiljen in podobno. In naštel sem še druge primere, ki so kričali po temeljiti remeduri našega mladinskega tiska.

In rodila se je po nasvetu tov. Žerjave takrat misel, ustvariti naši mladini njej ustrežajoč list — nov mladinski list. Prišel je naš rod, novopričakovani list, ki pa, žal, ni prinesel onega, kar smo vsi od njega pričakovali. Štirje letniki so pred nami — vsi bogati, pestri, lepi, vse pohvale vredni — literarno bogati — a šolskemu in življenjskemu pouku premalo dostopni, dostopni pa večkrat tudi premalo naši čitajoči mladini, ki je sicer zelo rada posegala po njem, vendar mnogokrat ostala prazna brez pravega dojemanja snovi. Manjkalo je v listu one otroške preprostosti

v izražanju in aktualnosti. Zato se tudi jaz priključujem mnenju tovarišev Vranca in Žerjave, da damo naši mladini šolski časopis, — kar je bilo tudi prvotno mnenje tovariša Žerjave, — ki naj bo res sopomočnik pri šolskem pouku mladini in učiteljstvu, obenem pa vez zunanjih aktualnih dogodkov z delom in življenjem naše mladine ter preko nje z domom.

Poudarjam pa: nisem proti Našemu rodu, ampak sem za šolski časopis!

Ko se bo na letošnji banovinski skupščini razgovarjalo o tem vprašanju, naj se tovariši delegati odločijo najprej za načela, potem šele za podrobnosti.

A ko bo že govora o reorganizaciji naše ga tiska, bi bilo zelo umestno, da bi se storili kakšni ukrepi, kako združiti ves ostali mladinski tisk pri nas v eden do dva, mesto dosedanjih sedem, ki izhajajo v dravski banovini. Tudi to vprašanje je v ozki zvezi z gornjim, ker vidim že v duhu rezultate te borbe: ali ukiniti naš rod v sedanji smeri in obliki — ali ustanoviti nov šolski časopis. Eno ali drugo!

Dajmo naši mladini šolski časopis, ki naj izhaja vsaj dvakrat mesečno, kot priloga pa naj izide vsak tretji mesec naš rod v sedanji smeri! Če pa ostane samo en list, naj bo ta — mladini razumljiv in aktualen.

Splošne vesti

— UČITELJSKI ZADRUŽNO-GOSPODARSKI TEČAJ. Dne 24. julija t. l. ob 8. zjutraj prične v Ljubljani širši del združno-gospodarskega tečaja za učiteljstvo, ki bo trajal do 26. julija t. l. Tečaj se bo vršil v veliki dvorani Trgovskega doma v Simon Gregorčičevi ulici, poleg palače banske uprave.

Ta del tečaja bo otvoril gospod pomočnik bana dr. Otmara Pirkmajer z uvodnim predavanjem k referatu o državljanski vzgoji. Temu bo sledil referat o državljanski vzgoji s pedagoškega stališča od obl. šol. nadzornika g. Matija Senkoviča. Popoldne istega dne (uro določijo zborovalci) se vrši poročilo in razprava o vprašanju šolskih zadrug in združevanja učencev, dne 25. julija dopoldne o vprašanju združno-gospodarskega dela v okvirju izvenšolskega dela učiteljstva, popoldne pa o vprašanju ožjega stika in organizacije učiteljev-zadrujarjev in gospodarskih delavcev sploh, dne 26. julija dopoldne se bo obravnavalo vprašanje narodne šole v službi splošne vaške in gospodarske kulture ter se bo vršil resume in zaključek iz debat. Referatom bodo sledile debate in se bo z ozirom na čas po potrebi tečaj izpremenil in raztegnil tudi na 26. julija popoldne.

Posebno važno je vprašanje državljanske vzgoje, ki je ostalo pri nas v vseh pogledih zanemarjeno, a bi moralo prevevati vse naše privatno, šolsko in društveno življenje. Nič manjše važnosti ni za nastopajoče gospodarske razmere vprašanje vzgoje k združništvu potom šole in aktivne vzgoje v zadrugah za učence ter tesnejšega in stalnega stika učiteljev-gospodarskih delavcev. Enako je treba razčistiti pojme o izvenšolskem delu ter kritično premotriti metodo izvenšolskega dela v preteklosti, kakor tudi za bodočnost. Prvi pogoj vzgojite nove generacije je pa tesnejša spojitve šole s potrebami in interesi naroda in postavitev šole v službo kulturnih in gospodarskih potreb vasi, kjer živi večina naroda.

Na željo učiteljstva je pristala kraljevska banska uprava na to, da omogoči dostop k temu delu tečaja vsemu učiteljstvu dravske banovine. Iz tega razloga se lahko udeležijo tega dela združno-gospodarskega tečaja, ki ga je priredila kraljevska banska uprava, vsi učitelji in učiteljice iz dravske banovine. Osobito je želeli, da se tečaja udeleži učiteljstvo iz Ljubljane in okolice. Udeleženci lahko pristavijo poedinim referatom.

† V spomin tovarišici Milici Potočnikovi

Preidealna, predobra si bila za ta realni svet, zato si ga ostavila stara komaj 23 leta.

Dne 25. jun. je došla brzobjavka o tvoji smrti. Akoravno ne povsem nepričakovano, — nas je globoko pretresla. Pohiteli smo vsi Tvoji ožji tovariši, da Te pokropimo in spremimo na Tvoj poslednji dom.

Zelela in hrepenela si vedno priti v Trbovlje, a ne umret, vsaj si imela pred sabo še vso življenjsko pot. Tu, kjer živi tvoja zlata mamica, katera ti je bila vse in ti njej vse veselje in vsa nada — si želela učiti vzgajati in razvijati svoje bogate duševne zaklade v prid naroda.

Lepa si bila tudi na mrtvaškem odru. Vsa bela med samim cvetjem, kot bi spala začasno — le rdečica je izginila s tvojih lic — otožno mil smehljaj, ki te je spremljal vedno, tudi kadar ti je bilo hudo v duši, je krasil tvoje obličje tudi še, ko je prenehalo biti tvoje blago srce.

Kruta in trda si smrt, najkrutejša pa takrat, ko posežeš v vrste nadebudne mladine in pokosiš komaj dobro vzvevli cvet!

Milica je bila srčno dobra, nežnočuteča in zelo misleča mladenka in kljub svoji mladosti zelo odločna in značajna. Veliko smisla je imela za lepoto narave in rada je hodila po planinah. Še na Golniku je izjavila, kako hudo ji je, ker ne bo več smela hoditi na visoke hribe. Burnemu veselačenju ni bila prijateljica. V šoli je vladala med njo in njenimi učenkami velika ljubezen, zato tudi krasni uspehi niso izostali. Učiteljstvu je bila najboljša tovarišica in zelo pridna in sposobna delav-

ka. Za noben referat in za nikako predavanje ni pokazala najmanjše zadrege. Za vse je imela najboljšo voljo in izvrstno zmožnost. Drugi izpit je naredila s prav dobrim uspehom, navzlic temu, da je bila že bolna. V mislih se je bavila z načrti, kako bi šla na pedagoško šolo in bi postala profesorica.

Njena prikupljiva zunanost je bila pravi odsev njene blage duše. Dostikrat sem si prizadevala, da bi našla na njej kako senčno stran, pa se mi ni sponeslo. Bila je zares vzorna mladenka, vzorna učiteljica in vzorna hčerka. Najlepši dnevi so bili oni, kada je zamogla preko kake nedelje pohiteti domov. Svojo »mamicco« je naravnost oboževala.

Kadar je snovala kake načrte za bodočnost, je večkrat z nekako bojavnostjo dodala: ako bom dočkala. Bila je pač slutnja, ki se je žal uresničila. Prihrumel je vihar in neusmiljeno podrl in strl komaj razvit cvet.

Si li slutila, draga Milica, da si pred 4. leti v svoji odlični maturitetni nalogi napisala svoj nagrobni govor: »Prah si bil, v prah se povrneš« je bila vodilna nit tvoje naloge, katero je pri odprtem grobu prečitala tvoja sošolka. Morda si se zavedala, da nosiš v sebi smrtno kal, vsaj par mesecev pred maturo je že ugašalo tvoje življenje, le skrbna nega in tvoja trdna volja ti je podaljšala tek življenja še za štiri leta. Ob lanskem sklepu šol. leta si pohitela polna veselja in raznih načrtov domov, nikomur se ni zdelo, da si odšla za vedno iz Leskovca, dasi se že med letom nisi dobro počutila. Čez kakih 14 počitniških dni si mi pisala v Golniku, da si takoj drugi dan poimnitic bruhnila kri in se po zdravnikovem nasvetu zatekla na Golnik po okrepilo. Do Božiča so pogosto prihajala pisma, pozneje vedno redkeje in za Veliko noč, ko si čestitala k prazniku, mi si je javila zadnjič in sporočila, da imaš stalno vročino okrog 40°. Pred mesecem si

želela, da so te prepeljali domov v Trbovlje, kjer si 24. junija po celoletni bolezni spokojno zaspala.

Ob odprtem z belim cvetjem obsutem grobu se je poslovil z lepimi besedami najprvo njen šol. upravitelj g. Znidarčič in slednjič še njena prijateljica in sošolka g. Dorica Klemenc in njen katehet.

Milica draga! Meni ostaneš nepozabna. Bila si najmlajša tovarišica na šoli, jaz pa najstarejša in vendar je naju vezala tako lepa harmonija, da si lepše ne morem predstavljati. Bila si mi prijateljica. Neizrekljivo žal mi je, da si odšla. — Blaženstvo, mir tvoji blagi duši, a tvojo neotlažljivo mamicco naj potolaži dobri Bog!

Angela Bavdek.

† Korbar France

Ravno četrto stoletja je minilo.

Pred 25. leti je prišel v Sv. Peter nov nadučitelj tov. Korbar in z njim njegov prvorojenec in edinec Franc. Bil je to zdrav, živahen dečko, kmalu znan z vsemi in ljubljene vseh.

Mladostna leta so mu tekla malo v učenju, malo v igri, malo v brezdelju, kakor pač običajno minevajo leta učiteljskim sinovom na deželi. Kmalu pa je moral zapustiti varno materino krilo ter je postal študent in še celo medvojni študent. Prišel je okušati bridkosti tega sveta.

Nadarjen in priden je dovrševal razred za razredom. Pripravljal se je za učiteljski poklic, da sledi tako vzgledu svojega očeta.

Nekaj časa je služboval v Vitanju. Ustabilil pa se je v Dramljah, s prijazno življenjsko družico ustanovil družinsko srečo in šel na

delo. Narod ga je kmalu kot iskrenega prijatelja cenil in spoštoval.

V jeseni gre naroda k počitku. Vemo, da mora tako biti in vendar nam je težko.

Mnogo tovarišev smo že tekom let spremili na zadnji poti. Osiveli so v službi, v letih pokoja jim je polagoma ponchavala življenjska sila in ko je prišel čas, so se mirno in vdano zrušili, ker pač tako biti mora.

Mora tako biti in vendar nam je težko vsako slovo, če tudi smo vedeli, da mu večni spanec silni na oči in da je poslednjega počitka potreben.

V jeseni gre naroda k počitku, ker je počitka potrebna in vendar nam je težko.

A nekaj drugega je, če se v bujno rast v juniju ali juliju vsiplje ledena smrt. Bohotna moč, zanositu upanje strto tako brez vzroka, brez svrhe.

Komaj nekaj nad 30 let je imel pokojni Korbar mlajši in že je moral pod rušo. Na poti v življenje je prišel pred 25. leti v Sv. Peter, čez četrto stoletja so ga pripeljali zopet tja, da ga prijatelji iz mladih let spremijo na zadnji poti.

Številni so bili pogrebci in duše so jim tile tožne, ker je toča udarila v strmen in je uničeno upanje, uničena sreča mnogih.

Se nekaj bi moral napisati. A se napisati ne da.

Ožjemu krogu ljudi je bil pokojnik življenjska sreča.

Kjer nosijo k pogrebu življenjsko srečo, molčijo besede in zamirajo vzdih.

Ti pa France počivaj v miru pod zeleno Stražo, Mrzlek in Ločnica Ti naj šumljata večno uspavanko!

M. V.